

Список використаних джерел:

1. Balińska A. Agroturystyka w Dolinie Bugu i uwarunkowania jej rozwoju / A. Balińska, I. Sikorska-Wolak // Wydawnictwo SGGW. – Warszawa. – 2001.
2. Czerwiński J. Podstawy turystyki / J. Czerwiński // Seria Wyd. PWSZ im. Witelona w Legnicy. – Legnica. – 2007.
3. Gurgul E. Agroturystyka jako element rozwoju i promocji regionu / E. Gurgul // Wyd. Politechniki Częstochowskiej. – Częstochowa. – 2005.
4. Jachimowicz E. Pozarolnicze funkcje gospodarstwa rolniczego na przykładzie jego działalności agroturystycznej / E. Jachimowicz, K. Krzyżanowska // Wydawnictwo SGGW. – Warszawa. – 2004.
5. Janusiewicz A., Byszewska-Dawidek M. Turystyka wiejska 2010 roku i założenia jej rozwoju / A. Janusiewicz, M. Byszewska-Dawidek // Instytut Turystyki. – Warszawa. – 2010.
6. Jarosz A. Turystyka a spółdzielczość. W kierunku wielofunkcyjnego rozwoju wsi Wieś i Rolnictwo / A. Jarosz // IRWiR PAN. – № 1 (66). – Warszawa. – 1990.
7. Karbowski K. Turystyka wiejska i agroturystyka – stan obecny i perspektywy rozwoju / K. Karbowski // [J. Ozimek (red.): Funkcjonowanie i rozwój współczesnej turystyki – wybrane zagadnienia]. – Wydawnictwo SGGW – Warszawa. – 2011.
8. Kosiniak-Kamysz K. Turystyka wiejska – podstawy organizacji i charakterystyka działalności / K. Kosiniak-Kamysz, D. Kruczek, D. Kucharczyk, A. Czech // Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfańtego. – Katowice. – 2012.
9. Kurtyka I. Agroturystyka jako czynnik zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich / I. Kurtyka // Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej we Wrocławiu. – Wrocław. – 2006.
10. Strzembicki L. Promocja turystyki wiejskiej w Polsce – doświadczenia i wyzwania, [w:] J. Majewski (red.): Wiejski produkt turystyczny. Doświadczenia i wyzwania / L. Strzembicki // Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomii i Prawa im. Prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach. – Kielce. – 2012.
11. Sznajder M. Agroturystyka / M. Sznajder, L. Przezbórska // PWE. – Warszawa. – 2006.
12. Zawadka J. Ekonomiczno-społeczne determinanty rozwoju agroturystyki na Lubelszczyźnie / J. Zawadka // Wydawnictwo SGGW. – Warszawa. – 2010.
13. www.agroturystyka.pl (data odczytu: 17.08.2012 r.).
14. www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/kts_turystyka_w_2010.pdf, (data odczytu: 16.08.2012 r.).
15. <https://sites.google.com/a/kachniewska.net/czytelnia/agroturystyka> (data odczytu 17.08.2013 r.).

Рецензент – д.е.н., доцент Березіна Л.М.

УДК 658.336(045)

СУТЬ ТА ВИДИ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ

Пащенко О.В., к.е.н., доцент

Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова

Стаття присвячена вивченню генезису поглядів вчених щодо трактування поняття «фінансова стратегія», систематизації отриманих знань, визначенні композиційних елементів такої стратегії, плюралізму її видів та порядку реалізації.

This article is devoted to the study of the genesis of scientific views on the interpretation of the term "financial strategy" systematization of knowledge, determining compositional elements of such a strategy plurality of kinds and manner of implementation.

Постановка проблеми. Ефективний розвиток національної економіки, її окремих галузей та будь-якого підприємства в наш час неможливий без чітко визначеної й дієвої фінансової стратегії. В умовах економічної кризи вона ви-

ступає своєрідним стабілізатором, дієвість якого впливає на пропорційний розподіл фінансових ресурсів у державі. Водночас з цим, в період економічного розвитку, наявність фінансової стратегії на підприємствах дозволяє нарощувати темпи зростання валового внутрішнього продукту, тим самим вчасно і повною мірою задовольняти потреби економіки в плані забезпечення фінансових ресурсів і росту прибутковості суб'єктів господарювання.

Фінансова стратегія є галуззю фінансового планування і обов'язково має узгоджуватися з окресленою місією, цілями і напрямками загальної стратегії. У зв'язку з цим її цілком можна вважати індикатором фінансової ситуації в країні, детермінантою фінансових можливостей господарюючого суб'єкта.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемність питання розробки фінансової стратегії досліджували такі науковці: І. Ансофф, М. Доннелан, П. Друкер, Б. Карлоф, В. Кінг, Г. Клейнер, Д. Клиланд, Дж. Ламбен, М. Портер, М. Саткліфф, Дж. Фіннерті, А. Єгоров, І.О. Бланк, В.О. Вінокуров, А.В. Герасимчук, А.П. Градов, Г.І. Кіндрацька, Л.С. Козак, Б.Г. Литвак, Л. Лігоненко, О.Р. Омелянович, Л.Н. Павлова, А.О. Старостіна та інші.

Дослідник А.П. Міщенко стверджує, що фінансова стратегія є найважливішою підсистемою корпоративної стратегії [1]. Натомість науковець В.М. Федосов переконаний в тому, що фінансова стратегія - довготривалий курс фінансової політики, що розрахований на перспективу і передбачає рішення великомасштабних завдань, визначених економічною і соціальною стратегією, і стосується важливих великих змін фінансового механізму, пропорцій розподілу фінансових ресурсів [2]. Зовсім кардинальну точку зору висловлюють американські економісти Р. Кларк, В. Вільсон, Р. Дейнс. Вони дають визначення фінансової стратегії в широкому значенні, пов'язуючи її з фінансовою політикою і плануванням, називають таку стратегію передбаченням [3]. Потрібно відзначити, що точки зору науковців є абсолютно різними. У зв'язку з цим, систематизація понятійного апарату з визначеної теми, чітке розмежування плюралізму видів і форм фінансової стратегії, а також побудова виваженого підходу до понять – цілі фінансової стратегії, її структурні компоненти – основні ключові питання, які потребують ґрунтовного й поглибленого вивчення. Теоретична і практична значимість вказаних проблем обумовила вибір теми і її актуальність та цільове спрямування дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є систематизація знань стосовно загальної суті фінансової стратегії, формулювання комплексного розуміння даного поняття як різнопланової структури складових – цілей, композиційних елементів, функцій, обґрунтування диверсифікованих видів фінансової стратегії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стратегія розвитку підприємства – цілеспрямований і динамічний процес, в основі якого лежить вдаль поєднання факторів виробництва, налагоджений механізм збутової діяльності, розвинений маркетинг, адаптація до постійних змін конкурентного середовища. Фінансова стратегія, як складова загальної стратегії, займає провідну позицію в процесі реалізації місії господарюючого суб'єкта.

Поняття «фінансова стратегія» трактується вченими по-різному. Неоднозначність підходів до визначення змісту даного поняття наведено у табл. 1.

Підходи вчених до розуміння поняття «фінансова стратегія»

Вчені, дослідники	Визначення поняття	Зауваження до авторського трактування
В.І. Аранчій, О.П. Зоря [5]	Довготерміновий фінансовий план або програма розвитку діяльності підприємства для досягнення певної мети.	Неповне розкриття поняття в розрізі фінансової сторони підприємства – можливостей, фінансових інструментів тощо.
А.В. Линенко [6]	Складова багатофакторної моделі дій і заходів, необхідних для досягнення поставленої перспективної мети в загальній концепції розвитку, а саме - в частині формування і використання фінансово-ресурсного потенціалу компанії.	Сформульоване визначення ґрунтовне, акцент робиться на фінансово-ресурсному потенціалі, більш детально і повно розкриває значення фінансової стратегії.
І.Л. Бланк [7]	Вид функціональної стратегії підприємства, що забезпечує всі основні напрями розвитку його фінансової діяльності та фінансових відносин шляхом - формування довгострокових фінансових цілей; - вибору найбільш ефективних шляхів їх досягнення; - адекватного корегування напрямів формування й використання фінансових ресурсів за зміни умов зовнішнього середовища	Найбільш вдале і розгорнуте трактування досліджуваного поняття, в якому чітко розмежовані пріоритетні напрями фінансової сторони діяльності господарюючих суб'єктів. Висловлюємо абсолютну солідарність із позицією вченого.

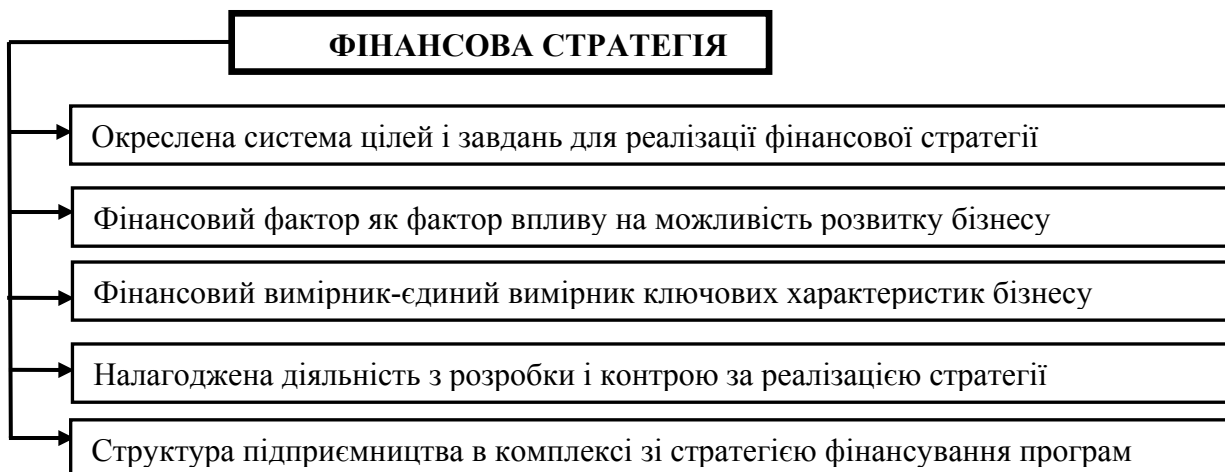

Рис. 1. Структурні компоненти фінансової стратегії

Після огляду трактування поняття «фінансова стратегія» доречно зазначити, що процесу її реалізації передують обґрунтований вибір загальної стратегії. Ми підтримуємо позицію дослідника М.І. Белявцева, що при цьому необхідно дотримуватись таких основних етапів: з'ясування поточної стратегії; проведення аналізу портфелю бізнесу; врахування впливу зовнішніх

чинників (загрози, можливості, характер витрат, розмах діяльності) і внутрішніх (цілі, завдання, кадрове забезпечення, техніка і технології); вибір стратегії фірми [4].

Зрозуміти процес розробки фінансової стратегії допоможе рисунок 1, на якому представлені її основні композиційні елементи. Так, у фінансовій стратегії спочатку визначаються, а потім розподіляються завдання щодо формування фінансів по виконавцях і напрямках роботи.

Процес безпосередньої реалізації фінансової стратегії базується на врахуванні етапів реалізації основної стратегії підприємства, а також етапів, зображених на рис. 2.

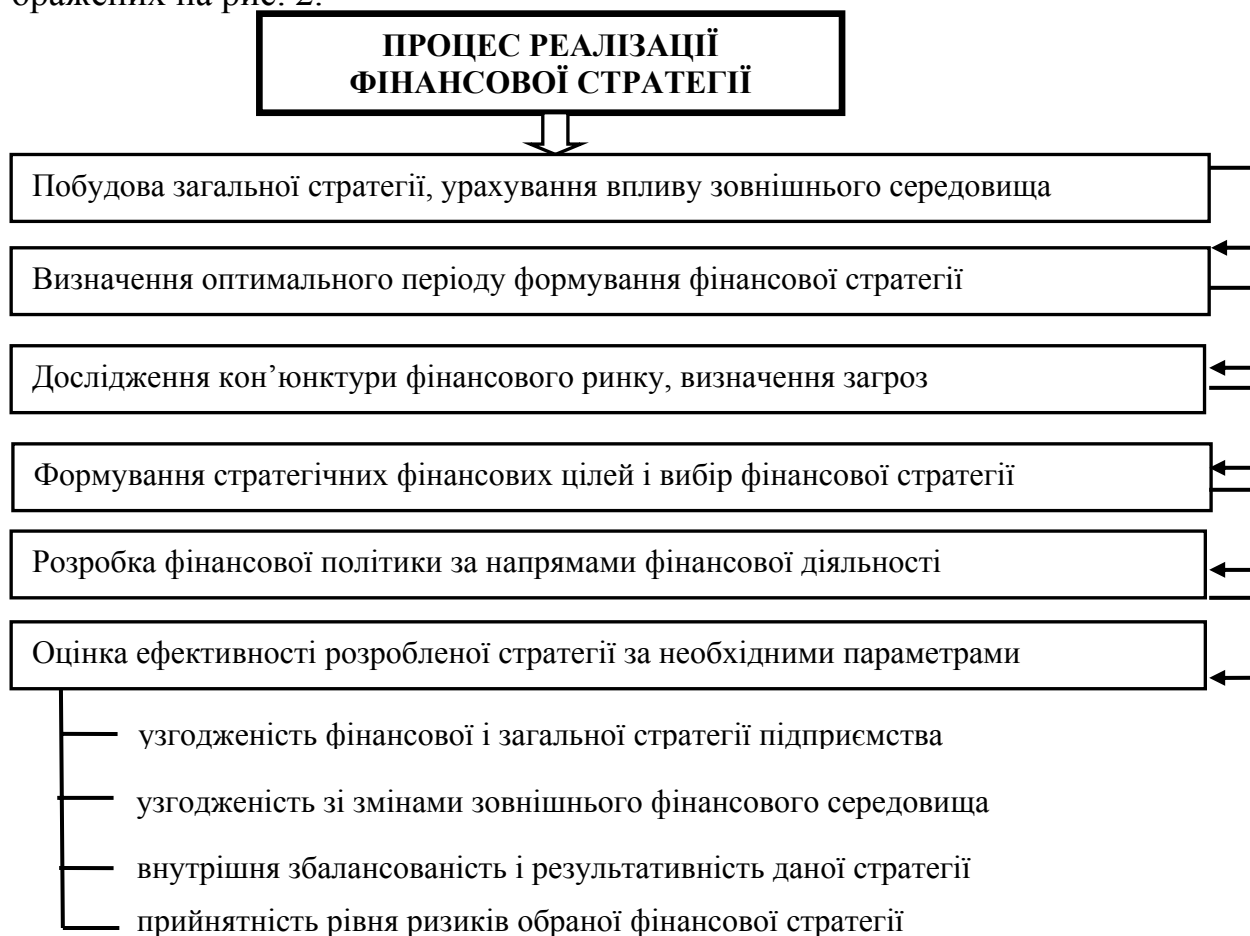

Рис. 2. Основні етапи реалізації фінансової стратегії

Реалізація фінансової стратегії – процес достатньо трудомісткий, потребує від керівників підприємств, менеджерів здібностей в напрямку планування, прогнозування, схильності до ризику. Для досягнення цілей суб'єктів господарювання важливо обрати оптимальну фінансову стратегію. У зв'язку з цим, розглянемо існуючі її види. За функціональною ознакою розрізняють фінансову стратегію генеральну, оперативну і досягнення окремої мети (окремих стратегічних завдань).

Генеральна фінансова стратегія визначає провідні напрями діяльності підприємства – зв'язки з бюджетами різного рівня, розподіл і використання отриманого прибутку, обґрунтування затрат і формування планового кошторису витрат. Вказана стратегія допомагає усвідомлено керувати процесом до-

сягнення цілей завдяки функціонуванню центрів відповідальності за фінансові операції господарюючого суб'єкта. Генеральна стратегія обирається із врахуванням фінансового стану підприємства, розміру його статутного капіталу, інвестиційних затрат. Генеральну фінансову стратегію поділяють на підвиди, зображені у табл. 2.

Таблиця 2

Класифікація видів генеральної фінансової стратегії [6]

Вид стратегії	Характерна ознака
Стратегія фінансової підтримки прискореного зростання підприємства (галузі)	Спрямована на забезпечення високих темпів операційної діяльності підприємства, насамперед обсягів виробництва та реалізації продукції, на приріст оборотних та необоротних активів підприємства. Відповідно до цього пріоритетною домінантною сферою стратегічного фінансового розвитку підприємства є підвищення потенціалу формування фінансових ресурсів.
Стратегія фінансового забезпечення стійкого зростання підприємства (галузі)	Спрямована на збалансування параметрів обмеженого зростання операційної діяльності і необхідного рівня фінансової безпеки підприємства. Пріоритетним завданням є забезпечення ефективного розподілу та використання його фінансових ресурсів.
Антикризова фінансова стратегія підприємства (галузі)	Покликана забезпечити фінансову стабілізацію підприємства у процесі виходу із кризи, передбачає скорочення обсягів виробництва і реалізації продукції (вихід з окремих ринків або їх сегментів, скорочення певних його виробничих одиниць тощо).

На противагу цьому оперативна стратегія є поточною стратегією, пов'язаною із акумулюванням і розподілом фінансових ресурсів, пошуком можливих внутрішніх резервів. Вона регулює валові доходи, що представлені у формі виручки від реалізації продукції, наданні послуг, виконанні робіт, дивідендів, надходження за банківськими операціями і валові витрати – виплата заробітної плати, погашення заборгованості перед бюджетом, виплата коштів постачальникам і підрядникам. Дану стратегію можна вважати своєрідним деталізатором генеральної стратегії.

Вважаємо за необхідне підтримати позицію вченого-дослідника А.Г. Семенова стосовно диверсифікації фінансової стратегії. Так, за джерелами формування розрізняють зовнішню фінансову стратегію, яка реалізується за рахунок позик банку, фінансування з боку інвесторів, партнерів, і внутрішню – джерелом затрат на її реалізацію постають власні фінансові ресурси. За характером впливу на кінцевий результат фінансову стратегію розподіляють на стратегію прямого і опосередкованого впливу на стан і розвиток та успішність діяльності підприємства.

За домінантними сферами розвитку фінансову стратегію розподіляють на:

- стратегію формування фінансових ресурсів, що забезпечує розширення потенціалу власних фінансових коштів з внутрішніх джерел;
- інвестиційну стратегію, яка спрямована на реалізацію управлінських рішень, пов'язаних з використанням різних аспектів інвестиційної діяльності;
- стратегію забезпечення фінансової безпеки, що спрямована на забезпе-

чення фінансової рівноваги підприємства в процесі його стратегічного розвитку;

- стратегію збільшення якості управління фінансовою діяльністю, яка забезпечує збільшення якісних параметрів управління всіма її аспектами [8].

Потрібно зауважити, що фінансову стратегію поділяють на стратегію підприємств за відповідними видами економічної діяльності. Наприклад, фінансова стратегія підприємств суднобудування, торгівлі, страхової компанії, сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу, автотранспортних підприємств тощо.

Огляд трактування поняття «фінансова стратегія», аналіз його складових, етапів реалізації та різноманітності видів дозволяє сформулювати основні функції даної стратегії:

1. Інформаційна: забезпечує інформацією про фінансовий стан, можливості здійснення затрат, вирахування потреб в них.

2. Кадрово-організаційна: залучення кадрового потенціалу до завдань побудови стратегії, використання інтелектуальних ресурсів у поєднанні із засобами праці, мотивація і стимулювання працюючих до досягнення місії підприємства.

3. Адаптаційна: маневрування затратами, доходами залежно від змін динамічного конкурентного середовища.

4. Прогнозна: полягає у можливості побудові перспективних і поточних планів, прогнозів щодо формування і розподілу фінансових ресурсів.

5. Зняття невизначеності в ході реалізації стратегії.

6. Координація обміну факторами виробництва і кінцевою продукцією для задоволення потреб підприємства і принесення йому економічних вигід у майбутньому.

7. Оптимізаційна: вирахування оптимальних дій на момент дефіциту фінансових ресурсів, досягнення ефекту синергії.

8. Маркетингова: вплив на збутову діяльність, на формування і функціонування каналів розподілу продукції, її подальше просування на ринку.

9. Антикризова: попередження фінансових небезпек, контроль рівня прийняттого ризику і ризику фінансових втрат.

10. Контрольна: відстеження впливу обраної фінансової стратегії на загальну і досягнення цілей суб'єкта господарювання, зміни графіка ефективності діяльності, розробка пропозицій щодо його вдосконалення.

Висновки. Отже, в результаті проведеного дослідження шляхом здійснення огляду, систематизації й аналізу позицій вітчизняних і зарубіжних вчених-дослідників, було розкрито сутність поняття «фінансова стратегія». Доведено, що фінансова стратегія, як складова загальної стратегії, займає провідну позицію в процесі реалізації місії господарюючого суб'єкта. Для досягнення цілей розвитку галузей та окремих суб'єктів господарювання важливо обрати оптимальну фінансову стратегію. При цьому, за функціональною ознакою фінансову стратегію поділяють на генеральну, оперативну і досягнення окремої мети (окремих стратегічних завдань). Враховуючи вищезазначене, проблема побудови ефективної фінансової стратегії потребує подальших глибинних досліджень.

Список використаних джерел:

1. Міщенко А.П. Стратегічне управління. Навчальний посібник. (Видання друге) / А.П. Міщенко.- Дніпропетровськ.: Вид-во ДУЕП, 2007. - 332 с.
2. Юхименко П.І. Теорія фінансів: Підручник / П.І. Юхименко, В.М. Федосов, Л.Л. Лазебник та ін. / [За ред. проф. В.М. Федосова, С.І. Юрія]. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 576 с.
3. Суторміна В.М. Фінанси зарубіжних корпорацій: Підручник. / В.М. Суторміна.— К.: КНЕУ, 2004. — 566 с.
4. Маркетинговий менеджмент : навч. посіб. для студ. вищ. навч. заклад. / [Белявцев М.І., Воробйов В.М., Кузнецов В.Г. та ін.]; за ред. М.І. Белявцева, В.Н. Воробйова;. — К. : Донецький нац. ун-т., 2006. — 407 с.
5. Аранчій В.І. Фінансова стратегія у системі управління фінансами підприємства / В.І. Аранчій, О.П. Зоря // Вісник Полтавської державної аграрної академії. — 2010. — № 2. — С. 156–159.
6. Линенко А.В. Обґрунтування вибору фінансової стратегії підприємства / А.В. Линенко // Економіка та підприємство — 2009. — № 1. — С. 109–113.
7. Бланк И.Л. Финансовая стратегия предприятия: Учебный курс / И.Л. Бланк. — К.: Ника-Центр: Эльга, 2004. — 720 с.
8. Семенов А.Г. Класифікація видів фінансової стратегії підприємства: Науково-виробничий журнал // Держава та регіони / А.Г. Семенов, О.О. Єропутова, О.О. Плаксюк. - №1. - 2012.- С.163-170.

Рецензент – к.е.н., професор Аранчій В.І.

УДК 338.24:662.76

ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА

Передерій Н.О., к.е.н., доцент; Піжук О.А., магістрант

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Україна має величезний потенціал для розвитку власного ринку біопалива, що набуває особливого значення в умовах нестабільності світової економіки, зростання цін на традиційні енергоносії та енергозалежності країн від імпорту вуглеводів. В Україні є всі необхідні умови для виробництва та реалізації біодизелю, вільні площі під вирощування зернових, олійних і спеціальних культур, науковий, технічний та кадровий потенціал для виробництва біопалив, зростаюча внутрішня потреба в біодизелі та біогазі. Все це дозволяє швидко нарощувати потужності з його виробництва.

Ukraine has great potential for the development of its own biofuels market , which is particularly important in an unstable global economy, rising prices of traditional energy sources and energy dependence on imports of carbohydrates. Ukraine has all the necessary conditions for the production and sale of biodiesel, available land for growing grain , oilseeds and special crops , scientific, technical and personnel potential for biofuels , a growing domestic demand for biodiesel and biogas. This allows to quickly increase capacity of its production.

Постановка проблеми. Сприятливе поєднання кліматичних умов та доступна робоча сила в Україні є надзвичайно привабливим для потенційних інвесторів, оскільки це передбачає велику кількість позитивних змін для національної економіки загалом. Із загальної території 60,4 млн. га сільськогосподарські угіддя займають 41,8 млн. га, з них орні землі – 32,6 млн. га. Природна середня врожайність зернових культур – 26 ц/га (більше, ніж на ґрунтах країн Європи і більшості країн світу).